

Na volitvah v Sloveniji v bistvu dve fronti

Čez nekaj dni bo verjetno že znano, če se je Slovenija odločila za litovsko najradikalnejšo rešitev z odcepitvijo, za vzhodnonemško varianto in torej za dokončni prelom s preteklostjo, za še ne povsem jasno madžarsko pot, ali za nekaj povsem novega, ki bi ga lahko predstavljal kompromis med dosedanjjo oblastjo in alternativo. Raziskave mnenja volilcev niso dale, ali niso mogle dati zadovoljivega odgovora. Poleg tega pa so volilni rezultati v vzhodnoevropskih državah, predvsem v Vzhodni Nemčiji, pokazali, da so ankete in njihova verodostojnost v državah, kjer prvič svobodno in demokratično volijo, dvomljive, saj na izbiro volilca bolj vpliva čustvenost kot pa razum. Prve demokratične volitve postanejo tako bolj kot volitve neke vrste referendum, ki daje volilcu prvič možnost, da se s svojim glasom jasno izreče proti dosednji politiki, ki je državo pripeljala po 45 letih enostrankarskega monopola do gospodarske, politične, socialne in mednacionalne krize. Po drugi strani pa lahko pomeni pritrdilni glas obrambo dosedanjih privilegijev, ki jih ni užival le ozki krog oblastnikov, pač pa so bili razporejeni med širšim socialnim tkivom. Odločali bodo torej tako skupni kot osebni interesi, skrb za narodno identiteto in državotvornost.

V bistvu zaobsega volilni boj dve glavni fronti: volitve za predsednika predsedstva republike Slovenije in za družbenopolitični zbor slovenske skupščine. Med štirimi kandidati za predsednika je, kot kaže, komunist Kučan še dalje v vodstvu pred kandidatom opozicije Pučnikom, neodvisnim Krambergerjem in predstavnikom liberalne stranke Demšarjem. Vsekakor pa zgleda, da v prvem krogu nobeden ne bo dosegel predpisane večine in da bo potrebno dodatno glasovanje med kandidati, ki bosta v nedeljo zbrala največ glasov. Na skupščinskih volitvah je baje prednost Demosa dokajšnja, saj opozicija računa celo na absolutno večino. Toda tudi v tem primeru slika še ne bo popolna, pričakati bo treba verjetno do 22. aprila, drugega kroga predsedniških volitev. Zna se zgoditi, da nova slovenska vlada in predsednik republike ne bosta sad istega zaveznitva in bodo potrebni kompromisi.

S. R.

Velikonočni seminar Mladine evropskih narodnostnih skupnosti

Pod geslom »Samostojno organiziranje narodnih manjšin« se bo v soboto, 7. aprila, pričel vsakoletni velikonočni seminar Mladine Evropskih narodnostnih skupnosti (MENS), ki bo trajal do petka, 13. t.m. Okoli 80 mladih manjšincev z vseh koncev Evrope se bo zbralo v Gorici, kjer bo v organizaciji Krožka za družbena vprašanja »Virgil Šček« in Mladinske sekcije Slovenske skupnosti v Kulturnem domu potekal seminar.

Program je karseda pester. Že v soboto zvečer bodo po začetni svečanosti udeleženci seminarja gostje goriškega Kinoateljeja. V nedeljo zjutraj bo na vrsti predstavitev slovenske manjšine v Italiji: govorili bodo urednica revije Mladika, prof. Ester Sferco, zgodovinar prof. Tomaž Simčič in raziskovalec dr. Pavel Stranj. Popoldan pa bo posvečen predstavitvi stranke Slovenske skupnosti, njene Mladinske sekcije in globalnega zaščitnega zakona: predavali bodo deželni predsednik Ssk Marjan Terpin, predsednik Krožka »V. Šček« dr. Rafko Dolhar in deželni tajnik Mladinske sekcije Ssk dr. Damijan Terpin. Zvečer bo zabava ob zvokih harmonike: nastopala bosta Andrej Pegan in Štefan Bembi.

V ponedeljek je predviden izlet po slovenskem narodnem ozemlju v Italiji, v torek pa bo okrogla miza na temo seminarja, katere se bodo udeležili deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar, časnikar Martin Breclj in pisatelj prof. Boris Pahor, izvedenec za manjšinska vprašanja. Po okrogli mizi bo verjetno najzanimivejši del seminarja, ko bodo popoldne predstavniki prisotnih manj-

šin sami prikazali stanje lastne narodnostne skupnosti; nazadnje pa bo na sporedu kulturni večer v Katoliškem domu z nastopom dekleškega zbora »Sovodenjska dekleta« in prireditvijo Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta.

V sredo se bodo udeleženci seminarja podali na izlet v Slovenijo, kjer se bodo srečali s predstavniki slovenske republike in člani mladinskih organizacij strank, ki delujejo v Sloveniji. Ogledali si bodo tudi Ljubljano in Bled. Zanimivo je, da bo ta izlet natančno tri dni po prvih svobodnih volitvah v Sloveniji, ki bodo, kot znano, 8. aprila. Četrtek bo ves dan posvečen skupnemu zasedanju oz. občnemu zboru organizacije MENS, na katerem bodo izvolili novo vodstvo, začrtali bodoči program dela in odobrili predložene resolucije. Zvečer pa je predvidena zaključna slovesnost v Prečniku (občina Devin-Nabrežina). V petek, 13. aprila, je predviden odhod, vodstvo organizacije MENS pa bo priredilo tiskovno konferenco. V okviru ponedeljkovega izleta bodo udeleženci obiskali sedež Radia Trst A, uredništvo Primorskega dnevnika, slovenske šole in druge ustanove, predvidoma pa bodo tudi sprejeti na sedežu deželne uprave.

Med seminarjem bodo udeleženci prebivali v goriškem Palace Hotelu.

Mladi predstavniki narodnih manjšin Evrope se bodo torej karseda dobro seznanili z našo stvarnostjo, slovenska narodnostna skupnost pa ima edinstveno priložnost, da se predstavi evropski javnosti.

dalje na 5. strani ■

O odnosih med Italijo in Jugoslavijo

Rimski tednik »Il Tempo« je pred dnevi objavil dolg intervju, v katerem je zunanji minister De Michelis podrobno analiziral italijansko zunanjo politiko, še posebej ob korenitih spremembah v Vzhodni Evropi. Na vprašanje, če bo Italija vzela v poštev priznanje litovske neodvisnosti, je zunanji minister odgovoril, da problem ni enostaven, saj je treba po eni strani braniti pravice litovskega naroda do suverenosti, po drugi pa upoštevati nedotakljivost meja v Evropi.

Si Evropa lahko dovoli odreči Vilniusu pravico, ki jo je priznala Budimpešti, se glasi drugo vprašanje. Ta problem se ne postavlja, je odgovoril De Michelis, kajti Budimpešta je prestolnica neodvisne dr-

žave, Vilnius pa ima podoben položaj kot Ljubljana ali Zagreb.

Zelo obsežno je zunanji minister odgovoril na vprašanje, v koliko so spremembe v Vzhodni Evropi vplivale na italijansko-jugoslovanske odnose. Po njegovem gre za izredno priložnost, saj so dogodki v Vzhodni Evropi drastično spremenili sliko medetničnih odnosov med Italijani, Slovenci in Hrvati ter torej med Italijo in Jugoslavijo. Slovenci se zdaj mnogo bolj zanimajo za Italijo. Obstajajo velike možnosti za izboljšanje, preko pogajanj, položaja italijanske manjšine v Istri, tako v republiki Sloveniji kot Hrvaški. Istočasno so možnosti za zagotovitev Slovincem v Italiji tistih jamstev, ki pripadajo manjšinam v demokratičnih in urejenih državah.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 8. aprila, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Naš kuža«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Vladimir Bartol: »Alamut«, roman; 14.55 V studiu z vami: Sergej Verč; 16.30 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 9. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.05 Ne vse, toda o vsem; 9.10 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Štirinajst mest, štirinajst sanj; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Srečanje z novo pesmico«; 15.00 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 16.00 Mi in glasba; kitarist Pier Luigi Corona; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 10. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenski esej; 9.40 Kultura in ne; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba; kitarist Pier Luigi Corona; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 11. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Crno na belem«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Gost v studiu: Gojmir Demšar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 12. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovenski likar; 9.40 Sanje se nadaljujejo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Nič ni za človeka nemogoče«; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Režija '89; 15.55 Gioacchino Rossini: Stabat Mater za soliste, zbor in orkester; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 13. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Črnske duhovne pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Spoznavajmo svet«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 V svetu starih glasbil; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 14. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 Kultura in ne; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Modre dalje; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro ...« — Oddaja iz Benečije, Režije in Kanalske doline; 16.00 Mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta vodi Stojan Kuret; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vozlišča; 18.00 »Boji svetloba«. Bogoslužna meditacija; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Evropsko srečanje v Bruslju

V belgijski prestolnici je bilo prejšnji teden zasedanje Evropske svobodne zveze (ALE), ki povezuje politične stranke narodnih manjšin v državah Evropske gospodarske skupnosti. Zborovanje je bilo v prostorih evropskega parlamenta in mu je predsedoval baskovski evropski poslanec Garaikotxea iz Španije. Na zasedanju je bilo še več drugih evropskih parlamentarcev, predstavnikov posameznih strank od Irske in Korzike do manjšin v Italiji, katerih poslanec Melis je bil tudi prisoten.

Na sporedu zasedanja je bilo več organizacijskih in programskih točk. Posebej je bil tudi govor o odnosih z vzhodnimi deželami, ki so se napotile na pot pluralizma in demokratizacije. Naj omenimo, da je delu srečanja prisostvovala tudi delegacija iz Estonije, ki je orisala tamkajšnji položaj.

Prisotna je bila tudi Slovenska skupnost iz naše dežele, ki jo je zastopal deželni podtajnik Andrej Bratuž. V svojem nastopu na zasedanju je prikazal sedanjo situacijo Slovencev v Italiji, še posebej pa boj za zaščitni zakon. Prav tako je slovenski predstavnik dejal, da mora institucio-

nalna Evropa pozorno spremljati nov razvoj zlasti v republiki Sloveniji, ki se sedaj predstavlja na prvih povojnih svobodnih volitvah. Evropske ustanove pa ne podpirajo borbo za manjšinske pravice Slovencev v Italiji, saj so to dolžne že poznanih dokumentih Evropskega sveta in parlamenta.

—o—

STANJE V ROMUNIJI

Začasni svet narodne rešitve v Romuniji, ki povezuje kakih 200 predstavnikov 54 strank in političnih skupin, je sprejel odlok, ki krepi pristojnosti vlade in zlasti ministrskega predsednika. Poslušal je tudi začasno poročilo vladne preiskovalne komisije, ki je skušala ugotoviti vzroke za hude narodnostne konflikte v transilvanskem mestu Tirgu mureš. Tam so po uradnih podatkih izgubili življenje trije ljudje, po neuradnih pa je bilo žrtev osem. Veliko je bilo tudi ranjencev, ki v veliki meri pripadajo madžarski manjšini. Preiskovalna komisija je zaenkrat poročala le o sedanjih pogajanjih med predstavniki tamkajšnjih Madžarov in Romunov, ki enotno obsojajo krivce za nered.

3. aprila je komisija predstavila celotno poročilo, čemur je sledila diskusija v začasnem svetu. Ta je začel razpravljati tudi o rehabilitaciji vseh tistih, ki so trpeli zaradi nasprotovanja diktaturi, ki je bila vzpostavljena 6. marca 1945. Takrat je po sovjetskem okriljem nastopila prva komunistična vlada.

UMRL JE ALDO FABRIZI

V Rimu je 2. t.m. umrl znani italijanski filmski igralec Aldo Fabrizi. Rodil se je v Rimu pred 84 leti. Potem ko se je v zgodnji mladosti ukvarjal z najrazličnejšimi poklici, je leta 1931 pristopil k varietejski skupini. Deset let kasneje je posnel svoj prvi film. V prvem obdobju svojega umetniškega ustvarjanja je zaslovel predvsem s komičnimi vlogami, kasneje pa se je uveljavil tudi z drugimi vlogami. Med filmskimi kreacijami velja spomniti na vlogo v filmu »Roma città aperta«. Napisal je tudi več zbirk poezij v rimskem receptu.

—o—

Poziv Slovenskega narodnega odbora

Slovenski narodni odbor je naslovil na slovenske rojake v domovini poziv, naj na volitvah podprejo opozicijo. »Stojimo pred usodnimi odločitvami — beremo v pozivu. V naslednjih mesecih se bo odločala naša politična, kulturna in tudi gospodarska usoda. Demokratično urejena, pravna država more pričakovati ne le dotok zasebnih kapitalov, marveč tudi moralno in gospodarsko pomoč svobodnega sveta. V zavesti svojih pravic in odgovornosti — nadaljuje poziv — ne dopustite, da bi volilna zmaga bila priložnost za osebna obračunavanja ne z dosedanjimi oblastniki ne s priseljenci v naši domovini. Naj bodo prihodnje volitve odločna zahteva slovenskega ljudstva, da nastopi v Sloveniji spet doba medsebojnega spoštovanja, pravice, svobode in zakonitosti.«

Za predstavništvo predvojnih demokratičnih političnih strank v domovini sta poziv podpisala Rudolf Smersu in dr. Peter Urbanc.

ZAHTEVAJO ZAPRTJE JEDRSKE ELEKTRARNE

Štiri hrvaške ekološke skupine, ki so prevzele naziv Evropski zeleni, so postavile zahtevo po zaprtju edine jedske elektrarne v Jugoslaviji, torej krške centrale in pa rudnika urana na Žirovskem vrhu. Do zaprtja naj bi prišlo pred koncem leta 1995. Evropski zeleni podpirajo nevarnost obeh objektov. Vsekakor je bilo pred časom sklenjeno, da se v Jugoslaviji do leta 2000 ustavi vsakršna gradnja jedske elektrarne.

Ssk in vladni zakonski osnutek za zaščito manjšine

Pismo vladi

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je 13. decembra 1989 naslovalo na vladnega komisarja v deželi Furlaniji Julijski krajini dokument s prošnjo, naj ga posreduje ministrskemu svetu v Rimu. Dokument se takole glasi:

»Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je pozitivno ocenilo dejstvo, da je vlada predložila parlamentu zakonski osnutek za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Zakonski osnutek je ministrski svet odobril 17. novembra 1989 na predlog ministra za deželne zadeve A. Maccanica. Gre namreč za prvo uradno vladno pobudo, ki naj bo odgovor na pričakovanja slovenske manjšine. Ta od leta 1970 enotno zahteva odobritev zaščitnih zakonskih norm, ki naj bodo globalna zaščita tako kar zadeva področja, kjer naj se izvajajo, kot tudi normativno vsebino.

Prav vsebina zakonskega osnutka A. Maccanica povzroča široke kritike in zahteva bistvene spremembe zaradi svojega omejevalnega značaja in zaradi svoje protislovnosti.

1. Ne moremo predvsem pristati na omejevanje uživanja individualnih pravic pripadnikov slovenske manjšine na osnovi seznamov občin in krajev, ki jih navaja zakonski osnutek;

2. V zvezi z uživanjem kolektivnih pravic (javni napisi, dvojezični lepaki, raba jezika v izvoljenih telesih itd.) je treba seznam, ki ga je izoblikoval minister Maccanico, vsekakor razširiti in podrobneje razčleniti, medtem ko je treba odločno zavrniti možnost jezikovnih štetij, ki bi predstavljala osnovo za zaščitni normativ;

3. Razlikovanje med pripadniki manjšine v tržaški, goriški in videmski pokrajini je žaljivo. Slednjim se celo zanika pravica do narodnega imena (govori se o »slovanskem izvoru«).

Strinjamo se, da je treba za tiste kraje ukrepati postopno, vendar je treba zanje predvideti možnost, da se v bodočnosti uvede enaka zakonodaja za vso manjšino v vseh treh pokrajinah;

4. Nesprejemljivo je nadalje dejstvo, da vse-

bina zakonskega osnutka krči zaščitno raven, ki jo manjšina zdaj uživa (zlasti kar zadeva rabo jezika in izvoljenih telesih in v odnosih z oblastmi, dvojezično imenovanje krajev, šolske institucije itd.) in tako očitno krši člen 8 Osimske pogodbe. Ta predvideva, naj se ohranijo notranji ukrepi, ki so bili že sprejeti, in naj se zagotovi v okviru notranjega prava zaščitna raven, ki jo je že predvideval Posebni statut, priložen Londonskemu memorandumu;

5. Zakonski osnutek je pomanjkljiv na šolskem področju in ne omenja oblik avtonomije za boljše delovanje šolskih struktur.

6. Niti z besedico se ne omenjajo norme, ki naj zaščitijo družbeno-gospodarske koristi ter teritorij, kar naj predstavlja jamstvo ne samo za slovensko manjšino, temveč za vse prebivalstvo vzdolž državne meje;

7. Poglobiti je treba problematiko kulturnih institucij in državnih prispevkov za kulturne dejavnosti manjšine;

8. Slovenci v Furlaniji Julijski krajini se pritožujejo, ker med pripravami zakonskega osnutka nihče ni vprašal za mnenje njihovih predstavnikov, čeprav so od vlade bili prejeli takšno obljubo. Tembolj upravičeno zato zahtevajo, naj zaščitna zakonodaja predvideva posvete ter dogovore pri izvajanju in bodočem izpopolnjevanju zaščitne zakonodaje.

Predsednik Andreotti tajniku Jevnikarju

Spoštovani g. deželni tajnik,

prejel sem Vaše pismo s priloženim prepisom pripomb k zakonskemu osnutku v korist prebivalstva slovenskega jezika, ki jih je Slovenska skupnost, katero predstavljate, nasloвила na vladnega komisarja za deželo Furlanijo Julijsko krajino.

Kot Vam je znano, se s tem ukrepom name-rava okrepiti raven pravne zaščite, ki jo zdaj

uživa zainteresirano prebivalstvo. V tem okviru ne bi rekel, da bi se ukrep lahko smatral za nezadostnega, saj se vsekakor more izboljšati, vendar ob upoštevanju dveh značilnosti: zemljepisne omejitve in različne zaščite med tremi pokrajinami.

Kar zadeva nadaljnjo veljavnost ukrepov, ki so bili sprejeti pred podpisom osimske pogodbe in ki jih ta pogodba predvideva za področje Trsta, je treba ugotoviti, da jih zakonski osnutek potrjuje. Za boljše stvarno izvajanje teh ukrepov, ki jih ni lahko ugotoviti, 20. člen osnutka celo predvideva pooblastilo vladi, naj izda ukrep, da se uredi, izpopolni in uskladi celotna problematika zaščite slovenske manjšine.

Takšno obvezo vlade že proučuje Oddelek za deželne zadeve. Ta tudi proučuje možnost izpopolnitve zakonskega osnutka, ki je zdaj v senatni zbornici. Zato menim, da se bodo nekatera vprašanja, ki jih Vi načenjate, lahko uredila na tem mestu.

Prav lepo pozdravljam
Andreotti

Rim, 22.2.1990

Nov dokument Ssk

Spoštovani g. predsednik,

v imenu deželnega tajništva Slovenske skupnosti in v lastnem imenu se Vam lepo zahvaljujem za odgovor na naše pripombe k vsebini zakonskega osnutka v korist slovenske manjšine v naši deželi. Naša stranka je skrbno proučila Vaše pismo in je vzela na znanje zagotovilo, da se bo ukrep lahko izboljšal in izpopolnil.

Dovoljujemo pa si poudariti, da nas »značilnosti zemljepisne omejitve in različna zaščita med tremi pokrajinami« ne morejo zadovoljiti. Slovenska manjšina zahteva, naj se vsem pripadnikom manjšine zagotovita uživanje individualnih pravic in pravica do rabe materinega jezika v odnosih z javnimi uradi. To pravico med drugim že jamčita Posebni statut, ki je priložen Londonskemu memorandumu in ki ga vsebuje tudi Osimska pogodba, kot tudi na svojem področju novi kazenski postopnik. Zahtevamo dalje, naj se pregleda seznam zaščitnih krajev in se razširi ter da se za videmsko pokrajino nudi možnost nadaljnjega izboljšanje sedanjih omejenih zaščitnih ukrepov.

V zvezi z vsebino člena 8 Osimske pogodbe si dovoljujem opozoriti, da ta ne govori samo o veljavnosti ukrepov, sprejetih do podpisa pogodbe, temveč tudi predvideva, da bo vsaka stran zagotovila, v okviru lastnega notranjega prava, ohranitev zaščitne ravni v korist pripadnikov obeh narodnostnih skupin v skladu z normami Posebnega statuta, ki ni več veljaven.

Naša stranka je pripravila vrsto izboljševalnih in dodatnih popravkov, ki jih bo posredovala senatu. Računa pa tudi na konstruktivno soočanje s stališči Vaše vlade. Tudi v zvezi s pooblastilom vladi, naj se preuredi, izpopolni ter uskladi celotna problematika zaščite slovenske manjšine, o čemer je govora v Vašem pismu, se mi zdi, da bi bilo umestno in koristno določiti neko obliko posvetov s predstavniki skupnosti, ki se je ukrep neposredno tiče.

Zahvaljujem se Vam za pozornost, ki jo boste posvetili našim novim pripombam, in Vas prav lepo pozdravljam.

Ivo Jevnikar, deželni tajnik

Trst, 27. marca 1990

PROSTOR MLADIH

Skavtizem spet v Sloveniji

Spremenjene politične razmere v Sloveniji so omogočile, da se je tudi uradno obnovilo organizirano skavtsko delo. Dne 31. marca je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor Zveze slovenskih katoliških skavtinj in skavtov. Gre za kronanje šestletnih začetnih poskusov brez uradne oblike in v tesnem sodelovanju z goriškimi skavti. Trenutno je pet skavtskih skupin v Ljubljani, dve sta v Cerknici, ena pa v Postojni. Napoveduje pa se naglo širjenje organizacije.

Že ves prejšnji teden je bila v prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani razstava slovenskih in tujih skavtskih tiskov starejšega obdobja. Na otvoritvi pa sta bila predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Milčinski in bivši ravnatelj NUK-a Dolar, oba predvojni skavta. Sam občni zbor je bil v dvorani teološke fakultete v Ljubljani. Za načelnika je bil izvoljen pobudnik obnovitve skavtizma v Sloveniji Peter Lovšin, za

načelnico pa Marija Marinko. Duhovni vodja je salezijanec Rafael Pinosa. Vsi trije so mladi ljudje. Pozdrav iz zamejstva je prinesel msgr. dr. Jože Prešeren iz Trsta. Sledila je slovesna maša v ljubljanski stolnici. S sedmimi duhovniki je somaševal koprski škof msgr. Pirih. Končno je bila spet v dvorani teološke fakultete akademija. Mladi ljubljanski skavti in skavtinje so prikazali več točk, glavnino pa so predstavljali voščila in številni pozdravi. Spored je povezoval tržaški skavt Marijan Kravos. Načelnik nove organizacije Peter Lovšin je prikazal razvoj Zveze slovenskih katoliških skavtinj in skavtov. To je organizacija, ki v bistvu nadaljuje s skavtskim gibanjem v matični Sloveniji. Slovenski skavtizem se je namreč začel razvijati leta 1922, ob zasedbi Slovenije se je organizacija razpustila, povojne razmere pa niso omogočile obnovitve delovanja. Slovenski skavtizem je tista leta živel v nekate-

dalje na 5. strani ■

»Odperta meja« pri Dolini

Čudovito vreme je bistveno prispevalo k uspehu številnih sobotnih in nedeljskih ljudskih športnih pohodov in drugih manifestacij. Tako je doživela velik uspeh pobuda občin Dolina, Koper in Sežana, ki so tudi letos omogočile odprtje meje pri Botaču. Letošnja deseta izvedba odprte meje je doživela velik odziv pri ljudeh. Tako se je lepo število ljudi z obeh strani meje udeležilo maše, ki sta jo v Socerbski sveti jami darovala koprski in tržaški škof ter svečanosti, med katero so spregovorili župani vseh treh občin in še poslanec Coloni ter senator Spetič. Osrednja prireditev je bila v soboto v Botaču, kjer je bil koncert godbe na pihala iz Brega.

»Pohod prijateljstva« v Gorici

Tudi iz Gorice poročajo o velikem uspehu letošnje izvedbe »Pohoda prijateljstva«. Letošnja 15. izvedba tega pohoda je privabila na štartno točko več tisoč ljudi. Travniki, kjer se je začela 12 kilometrov dolga proga, je bil poln mlajših in starejših ljubiteljev teka ali sprehajanja. Mejo so prešli na mejnem prehodu v Škabrijelovi ulici, cilj pa je bil v Gorici v Don Boscovi ulici. Geslo 15. Pohoda prijateljstva je bilo »Kdor si pridobi prijatelja, najde zaklad«, udeležili pa so se ga tudi vidni predstavniki političnega in javnega življenja z obeh strani meje.

MEMORIAL »MIRKO SKABAR«

IV. POHOD PRAPROT - VELIKI REPEN

8. APRILA 1990

Odhod: Praprotno od 8.30 do 10. ure.

Ob odhodu bodo udeleženci, ki se niso udeležili prejšnjih pohodov, prejeli izkaznico. Kdor je pohod že opravil, bo moral izkaznico predstaviti ob odhodu. Udeleženci pohoda bodo morali obvezno predstaviti izkaznico na dveh kontrolnih točkah. Izkaznica bo žigosana na cilju. **Žig bo dokaz za opravljeni pohod.** Pot je posebno markirana.

Po dveh opravljenih pohodih prejme udeleženec bronasto značko, po štirih srebrno in po šestih zlato značko. Po devetih opravljenih pohodih prejme udeleženec posebno priznanje.

Na poti in na cilju bodo udeleženci prejeli tople čaj.

Na cilju bo poskrbljeno za okrepčilo. Na razpolago bo »jota s klobaso« ali »testenine z mesom« s solato in kruhom. Cena je 5.000 lir, ki jih je treba iz organizacijskih razlogov plačati ob odhodu. Vino in druge pijače bodo na cilju proti plačilu.

Najmlajši in najstarejši udeleženec/nka prejme pokale.

SREČNO POT IN OBILO UZITKA.

SK DEVIN

PETRIČIČ RAZSTAVLJA V TRŽAŠKI KNJIGARNI

V četrtek, 5. t.m., so v Tržaški knjigarni, ul. sv. Frančiška 20, odprli razstavo Pavla Petričiča. Umetnik je beneški Slovenec in tudi priznan javni delavec ter šolnik. Razstava je na ogled od torka do sobote od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure.

PREJELI SMO:

Slovenska skupnost in volitve v Sloveniji

Živahna volilna kampanja za prve povojne demokratične volitve je pritegnila v Slovenijo tudi več političnih in kulturnih delavcev iz zamejstva. Zlasti opozicijske stranke so rade vabile na razne volilne ali kulturne pobude zastopnike s Koroškega (več shodov je imel državni poslanec Karel Smolle), iz Trsta in Gorice. Pri tem so jasno poudarile, da si želijo krepitve skupnega slovenskega prostora in da zastopajo stališče, da mora matica enakopravno obravnavati vse komponente v zamejstvu, z narodnim in državnim pristopom, ne pa z ideološkimi predznaki.

V prejšnjem tednu so na primer zabeležili naslednje pobude: v nedeljo, 25. marca, je tržaški podtajnik Slovenske skupnosti dr. Peter Močnik sodeloval na srečanju z volivci v Prekmurju, ki so jih skupno priredili Slovenski krščanski demokrati in Zeleni Slovenije. V torek je v veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani pozdravil konvencijo Slovenske demokratične zveze deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar. V sredo je na pobudo Slovenskih krščanskih demokratov predaval o politiki in družboslovju dr. Andreju Gosarju tržaški zgodovinar prof. Tomaž Simčič. Iste dne so se udeležili velikega shoda združene opozicije DEMOS v Novi Gorici tudi goriški zastopniki Ssk pod vodstvom deželnega predsednika Marjana Terpina.

Že pred tem so ob raznih priložnostih nastopili deželni svetovalec Ssk Bojan Brezigar, tržaški pokrajinski tajnik in podtajnik Ssk Miro Opelt in dr. Boris Gombač, pisatelj prof. Boris Pahor, predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor in še kdo.

Dokument v zvezi z usodo Andreja Uršiča

Slovenska skupščina je na svoji zadnji seji 29. marca po hitrem postopku sprejela zakon, ki ureja kot neodvisno preiskovalno in posvetovalno telo Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je v času procesa proti »četverici« v

Ljubljani nastal pri SZDL, po spremeni te organizacije v stranko pa se je osamilo.

Svet za varstvo človekovih pravic je v tem času obravnaval vrsto kršitev človekovih pravic in drugih žgočih problemov tudi iz polpreteklega časa. Tako je pred kratkim ustanovil raziskovalno skupino za preučitev povojnih pokolov v Sloveniji.

V času izjav o narodni pomiritvi v spravi ter razčiščevanja preteklosti se na Svet obrnila tudi Slovenska skupnost z naslednjim dokumentom:

»Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji dne 22. marca sklenilo, da prosi Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, da raziše usodo časnikarja in političnega delavca dr. Andreja Uršiča. Bil je med ustanovitelji Slovenske demokratične zveze v Gorici in glavni urednik njenega tednika Demokracija. Dne 31. avgusta 1947 je bil ugrabljen v okolici Kobarida, v takratni primorski Coni A, odveden neznano kam in domnevno morjen. To dejanje je imelo takrat izreden pomen. Vodstvi Slovenske demokratične zveze v Goriško in za Svobodno tržaško ozemlje sta obrnili tudi na Varnostni svet Združenih narodov in pripisali odgovornost OZNI, ki naj bi na tak način ustrahovala pripadnike snujočih nekomunističnih slovenskih političnih skupin.

Naša stranka je v šestdesetih letih nastala na podlagi koalicije med omenjenimi skupinami, pozneje pa je prerasla v sedanjo stranko Slovenske manjšine v Italiji.

Po tolikih letih, po objavi izjav o pomiritvi in o narodni spravi ter po pobudah za razčiščanje številnih dogodkov med vojno in po njej, se nam zdi primerno, da se razčisti usoda ugrabljenega dr. Uršiča, da se ugotovijo vzroki za njegovo smrt in grob.«

—O—

VOLITVE TUDI V GRČIJI

V nedeljo bodo volili tudi v Grčiji. Tudi bodo že tretje državnozborske volitve zadnjih desetih mesecev. Tako junija 1990. novembra lani ni bilo moč sestaviti trdnjave vladne koalicije.

»Prebujanje narodov« v DSI

Društvo slovenskih izobražencev je zadnji večer (2. t.m.) posvetilo manjšinski problematiki s posebnim poudarkom na bližnji seminar organizacije MENS, to je Mladine evropskih narodnostnih skupnosti.

Častni gost ponedeljkovega večera je bil pisatelj Boris Pahor, ki je občinstvu posredoval nekaj svojih misli o perspektivah manjšinstva v Evropi v tem trenutku pomembnih premikov na Vzhodu in vračanja k lastnim narodnostnim koreninam. Prebujanje narodne zavesti je mogoče opaziti celo v Združenih državah Amerike, kjer je do sedaj prevladovala politika »talilnega lonca« raznih jezikov in kultur. Najprej je treba obvladati svoje izročilo, je povedal prof. Pahor, saj bo drugače naše sprejemanje tujih kultur bolj revno. Če hočemo odpraviti narode, tvegamo, da s tem odpravimo tudi pojem civilne države.

Zamolčane identitete torej rastejo kot gobe po dežju. V tem se je ušel tudi sovjetski vodja Gorbačov, ki ni pričakoval tekega pritiska narodnosti.

Prof. Pahor je spregovoril tudi o tem, kaj čaka Republiko Slovenijo v tej novi združeni Evropi. Pisatelj je prepričan, da bo prišlo do narodne sprave, kar pomeni, da bo matična domovina vzpostavila vez Slovenici izven njenih meja. To bo v republiko prineslo tudi nekaj svežega kapitala. Nobenega dvoma pa ni, da Slovenci čakajo še težki trenutki, ki niso samo nacionalnega značaja.

Kot podpredsednik Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur pa je prof. Pahor izrazil prepričanje, da bo treba v bodoče okrepiti mednarodne organizacije, ki se zavzemajo za manjšinska vprašanja.

Primorski slovenistični dnevi

V dneh 30. in 31. marca 1990 so se primorski slavisti (člani slavističnih društev Koper, N. Gorica, Trst-Gorica-Čedad) v velikem številu zbrali (s te strani meje jih je bilo bolj malo) v dvorani Zavarovalne skupnosti Triglav v Novi Gorici na delovnem srečanju. Seminarje mislijo — po navedi pobudnika (in inšpektorja za slovenski jezik) in dolgoletnega svetovalca za slovenske šole na Tržaškem, prof. Silva Faturja — prirejati vsako leto (izmenično v Kopru, Trstu, Gorici) in na srečanjih spregovoriti o »velikih« in pomembnih primorskih možeh.

Prvi simpozij primorskih slovenistov je bil letos posvečen pisatelju, ki je bil med vsemi, ki so kdajkoli na teh tleh ustvarjali, najbolj »primorski«, to je Francetu Bevku.

SKAVTIZEM SPET V SLOVENIJI

■ nadaljevanje s 3. strani

rih begunskih taboriščih, kar se je potem do 70. let nadaljevalo v Argentini. Samostojno pa so nastale slovenske skavtske organizacije v Trstu, Gorici in Celovcu, slovenske skavtske skupine pa so tudi v Kanadi. Zdaj je praznina v matici zapolnjena.

V imenu predvojnih slovenskih skavtov je izrazil svoja voščila zadnji načelnik Dravske skavtske župe Mano Seifert. V imenu italijanske skavtske organizacije AGESCI je pozdravil odgovorni za mednarodne stike iz Rima Sergio Gatti, medtem ko sta za italijanske skavte iz Furlanije - Julijske krajine pozdravila še Franco Bagnarol in Dino Del Savio. Za tržaške skavte in skavtinje je pozdravila načelnica Bruna Ciani, za goriške pa načelnik Mauro Leban. V dvorani, kjer je bilo veliko novih slovenskih skavtov, njihovih staršev in prijateljev, je bilo lepo zastopstvo zamejskih skavtov iz Tržaške, Goriške in Koroške.

Slovenska skavtska vest prihaja tudi iz Celovca. Tam so imeli v nedeljo, 1. t.m., tradicionalno športno srečanje slovenskih skavtov in skavtinj Tržaške, Goriške in Koroške. Udeležencev je bilo več kot 130 in so pripadali srednji starostni veji. Po skupni maši v Modestovem domu so bila tekmovanja na prostem, saj je bilo v Celovcu čudovito vreme.

O pisatelju, pravzaprav o času, v katerem je delal, je kot prvi spregovoril Branko Marušič, in sicer o Bevku kot kulturno-političnem delavcu, ki je bil nad 60 let nenehno vpleten v dogajanja v Primorski, še posebno med vojnama, ko je uradna in fašistična Italija skušala z vsemi sredstvi zbrisati naš jezik s teh tal.

Janez Dolenc je v nadaljevanju simpozija razmišljal o Bevkovih delavnica, v katerih je pisatelj snoval svoja dela in napisal 164 umetnin in 56 prevodov in priredb (toliko mu jih doslej pripisuje še ne povsem popolna bibliografija).

O svojih srečanjih z Bevkom je nanizal svoje misli tudi Boris Pahor, ki je prisotnim spregovoril o stikih z njim od leta 1938. Prijateljske vezi med njima so se zrahljale po Pahorjevi oceni Kocbekovega Strahu in poguma...

Niz referatov se je zaključil s predavanjem Sonje Starčeve o metafori v Kaplanu Martinu Čedermacu.

Popoldne je bila okrogla miza na temo: Bevk in šola.

Naslednjega dne so se primorski slovenisti udeležili poučne ekskurzije v Bevkovo rojstno hišo v Zakojco, kjer se mrzlično pripravljajo na skorajšnjo prireditev ob 100-letnici (Bevk se je rodil 17.1X.1890) rojstva tega ljudskega primorskega pisatelja.

(s+r)

NOVI KANONIK V GORICI

Bivši dolgoletni župnik in dekan v Devinu, msgr. Ivan Kretič je bil imenovan za kanonika goriškega stolnega kapitlja. Za imenovanje mu iskreno čestitamo in mu želimo, da bi ga Bog ohranil pri dobrem zdravju, da bo lahko še dolgo veliko dobrega naredil za slovenske duše.

—O—

VELIKONOČNI SEMINAR MLADINE EVROPSKIH NARODNOSTNIH SKUPNOSTI

■ nadaljevanje s 1. strani

Prisotnost na seminarju so napovedali: Škoti, Severni Frizijci, Danci v Nemčiji, Nemci na Danskem, Sudetski Nemci, Nemci na Madžarskem, Alzačani, Lužiški Srbi, Retoromani, Južni Tirolci, Katalonci, Baski, Bretonci, Koroški Slovenci, Gradiščanski Hrvati, Italijani v Istri.

Seminar Mladine

EVROPSKIH NARODNOSTNIH SKUPNOSTI (MENS)

PROGRAM

Gorica, 7./13. april 1990

sobota, 7. aprila: Palace Hotel

14.00-18.00 Prihod udeležencev

18.00 Začetna svečanost in večerja

21.00 Filmski večer (v sodelovanju z goriškim Kinoateljejem)

nedelja, 8. aprila:

9.00 Maša

10.00 Kulturni dom: Predstavitev slovenske manjšine. Govorili bodo: prof. Ester Sferco, prof. Tomaž Simčič in dr. Pavel Stranj

15.30 Globalni zaščitni zakon, stranka SSK, Mladinska sekcija SSK. Govorili bodo: Marjan Terpin, dr. Rafko Dolhar, Damijan Terpin

21.00 Spodnja dvorana Palace Hotela: Zabava ob zvokih harmonike. Nastopila bosta Stefan Bembi in Andrej Pegan.

ponedeljek, 9. aprila:

8.30 Izlet po slovenskem narodnostnem ozemlju Sprejem na Deželi, ogled Radia Trst A, Primorskega dnevnika, srečanje s tržaškimi višješolci, ogled Goriške.

19.30 Večerja v števerjanski kleti in družabnost.

torek, 10. aprila:

9.30 Samostojno politično organiziranje manjšin. Govorili bodo: Ivo Jevnikar, Boris Pahor, Martin Breclj.

14.00 Prikaz izkušenj na tem področju pri posameznih manjšinah. Predstavniki manjšin bodo prikazali stanje v svojem okolju.

20.30 Katoliški dom: Kulturni večer. Nastopajo: Slovenski kulturni klub iz Trsta in dekliški zbor Sovodenjska dekleta.

sreda, 11. aprila:

8.00 Izlet po Sloveniji. Uradni sprejem v Ljubljani, ogled mesta in zanimivosti, ogled Bleda, srečanje s predstavniki mladinskih organizacij slovenskih strank, kulturni večer.

četrtrek, 12. aprila: Kulturni dom

9.00 Občni zbor MENS-a, volitve novega vodstva, odobritev resolucij.

15.30 Zaključki seminarja in sprejem programa za bodoče delo MENS-a.

20.30 Prečnik (občina Devin - Nabrežina): Zaključna družabnost.

petek, 13. aprila 1990: Palace Hotel

10.00 Tiskovna konferenca

12.00 Odhod

Celotni program seminarja, razen obeh izletov in občnega zbora, je odprt vsem, ki bi želeli spoznati stanje drugih manjšin v Evropi. Vabljeni so predvsem mladi, ki bodo še zlasti na družabnih srečanjih, vključenih v seminarski program, lahko navezali osebne stike z vrstniki iz drugih krajev Evrope.

Priprave na volitve na Goriškem

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti za Goriško je na zadnji seji odobril seznam kandidatov za občinske volitve v goriški občini dne 6. in 7. maja. Iz poročila, ki ga je objavilo pokrajinsko vodstvo, je razvidno, da bodo na listi SSK trije nosilci, in sicer: Marjan Breščak iz Štandreža, Aleš Figelj z Oslavja in dr. Bernard Spacapan iz Gorice.

Te dni so v teku priprave za sestavo in predložitev kandidatnih list Slovenske skupnosti v občinah Števerjan, Sovodnje in Doberdob. Slovenska skupnost z Goriškega opozarja, da bo v krminski občini njen kandidat nastopil na listi Krščanske

demokracije, glede na to, da ni možnosti za uspeh na samostojni listi.

Po 25 oziroma 20 letih zapuščata torej občinski svet v Gorici oba dosedanja predstavnika Slovenske skupnosti. To sta prof. Andrej Bratuž in dr. Damjan Paulin. Prvi je bil v zadnji mandatni dobi občinski odbornik, Paulin pa je bil odbornik v predzadnji. Predstavnništvo Slovenske skupnosti bo torej povsem obnovljeno. Oba predstavnika Slovenske skupnosti, ki se umikata iz upravnega življenja, zaslužita priznanje in zahvalo, saj sta po splošni sodbi dobro in tudi častno opravljala nalogo, ki jim je bila zaupana.

Zagate našega jezika

NASPROTNIK NI IMEL SREČO ALI NI IMEL SREČE?

Pravila v slovnica in priročnikih govorijo, da mora stati predmet v trdilih stavkih v tožilniku (4. sklonu, razen če glagol ne zahteva drugače), v nikalnih stavkih pa v rodilniku. Največ tovrstnih napak se dela iz površnosti, hujše pa so tiste, ki so posledica neznanja, posebno pri ljudeh, ki vsak dan sučejo pero. Tisk, tako v zamejstvu kot v osrednji Sloveniji, zelo greši zoper pravila o zanikalnem rodilniku. Vendar bi morali najbolj kričeče napake odpraviti, saj je bilo o tem že veliko govora v jezikovnih kotičkih in jezikovnih rubrikah. Zdi se, da vse premalo zaleže. Kaj hočemo, ko se prav nič ne prime tistih, ki nam s pisano besedo kvirajo materni jezik. Dijaki pa se v šolah kar puntajo, češ, »če časopis tako piše, bo gotovo prav...«. Največ nikalniških napak se zapiše tistim, ki besedila prevajajo iz italijanščine. Tudi v srbohrvaščini zanikovanje ne zahteva rodilnika, zato se pri prevajanju nehote vrine spodrseljaj. Malokdo ob takem delu (prevajanju) pomisli na oblike slovenskega jezika (*zanikalni rodilnik*).

Velikokrat je slišati napake: *To mi nisi povedal* namesto *Tega mi nisi povedal*. *To pa ne vem* namesto *pravilnega: Tega pa ne vem*. *Nikoli nam nihče ni nudil pomoči* namesto *Nikoli nam nihče ni ponudil* (ali tudi *dal*) *pomoči*. *Tehnologija ne sme ogroziti dostojanstvo* namesto *edino pravilnega: Tehnologija ne sme ogroziti dostojanstva*. Zoper to pravilo velikokrat grešijo tudi športni poročevalci, ko se jim mimogrede »zapiše«: *Naši ne dosegaajo vrhunskih rezultatov* namesto *Naši ne dosegaajo vrhunskih rezultatov*.

Težave pa nastajajo tam, kjer je stavčni predmet povezan z glagolom v nedoločni obliki, vendar se tudi za take stavke najde pravilo: Če se zanikovanje nanaša neposredno na osebek, zmeraj uporabljamo 2. sklon: *Ne morem zanikati svoje trditve*. *Le zakaj nisi ukazal odnesti vsega blaga?* Če pa je zanikanje izraženo brezosebno, smemo uporabljati tožilnik: *Ni mi bilo mogoče zanikati svoje trditve*. *Odnesti vse blago ni bilo lahko*. Kadar pa smo v dvomu, nam gotovo pomaga, če zamenjamo besedni red v stavku.

Včasih se namesto nikalnega rodilnika vendarle uporablja tudi tožilnik, posebno pri zaimku *nič*: *Nič mi ni naročil* (poleg oblike: *Ničesar mi ni naročil*). Najbrž je to posledica vpliva izraza *Nič ni res*, saj ob glagolu *biti*, ko je ta samo pomožni glagol, ne moremo rabiti rodilnika. Prav tako uporabljamo tožilnik ob prislovihi količine: *Niti tri minute nisi čakal* (Napačno: *Niti treh minut nisi čakal*). Pri nestavčnem zanikanju rodilniški predmet sploh ni možen: *Jemal je ne podkupnine, ampak darila*. Pomenska razlika v takih primerih sicer obstaja, vendar jo v slovenščini navadno prezremo, saj isto povemo navadno s stavčno nikalno obliko: *Ni jemal podkupnine, ampak darila*.

R. Petaros

VEČER V DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v ulici Donizetti 3, v Trstu, bo v ponedeljek, 9. t.m., tradicionalno postno srečanje s tržaškim škofom msgr. Bellomijem. Začetek ob 20.30.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pred kratkim je izšla »Pot« - glasilo slovenskih višješolcev v Trstu

Pred kratkim je izšla 11. številka glasila slovenskih višješolcev v Trstu »Pot«. V tej številki sodelujejo samo dijaki liceja France Prešeren, zato v uvodniku pobudnici te številke Nada Rojce in Dana Svetina vabita k sodelovanju tudi dijake ostalih višjih šol.

Prvi sestavek z naslovom »Pozdrav dragemu gostu« je izpod peresa Barbare Zlobec. Posvečen je koroškemu pisatelju Janku Messnerju, ki je sodeloval na letošnji Prešernovi proslavi na slovenskem liceju. Zlobčeva ga med drugim tako predstavlja: »Janko Messner je s Florjanom Lipušem eden najizrazitejših glasnikov koroške stvarnosti in njenih problemov, vendar njegova proza ne opozarja le na problem slovenske manjšine, to je v prvi vrsti na problem asimilacije, ampak je tudi krik človeka - intelektualca v razčlovečenosti, odtujajoči družbi, kjer se širita komolčarstvo in koristolovstvo.«

Maša Bandelj, Manica Maver, Katja Migliore in Neva Zaghet so napisale štiri sestavke s skupnim naslovom »Razmišljanja ob meji«. Govorijo o svojih počutjih v našem obmejnem prostoru, o problemih narodnosti in jezika ter o razdvojenosti, ki je bolj ali manj izrazita pri pripadnikih etničnih manjšin. Valentina Fachin piše o sprehodu po mestnih ulicah, svoj sestavek pa zaključuje s stavkom, vrednim razmisleka: »Očitno je, da tržaški Slovenci ne potrebujemo dobre

ga počutja, saj smo se na ledeni mraz že tak privadili, da ne iščemo izhoda iz njega«.

V glasilu je nato objavljeno pismo, ki so ga dijaki slovenskega liceja izročili vrstnikom italijanskih višjih srednjih šol. Zaključujejo ga željo po skupnem sodelovanju za boljšo bodočnost v duhu obojestranskega spoštovanja.

Alenka Spetič opisuje svoje občutke ob praznovanju od svojih ruskih prijateljev na železniški postaji v Leningradu, Asja Jurkič pa iskričev tonu naniza najpomembnejše dogodke iz svojega življenja. Mateja Fachin piše o najstniški nevoščljivosti med dekleti, Erika Bužec pa o pomembnosti besed, posebno slovenske besede za nas Slovence. »Plamen upanja« je zelo lepa in globoka izpovedna lirika, ki jo je napisala Tamara Operti, Matejka Grgič pa izraža svoje izpovedi in spomine v krasnem sestavku »Misli je hitela...«.

Neva Lupinc opisuje svoja doživetja pri taborstvih, Nataša Stopar pa govori o predavanju profesorja Pirjevca o »Mitteleuropi«. Nato najdemo filmski zapis, ki ga je pripravila Tanja Vessel, ter rubriko »Gledališke ocene«, ki so jo pripravili Tomaž Martelanc, Aljoša Saksida in Jana Mijot. S strokovnostjo pišejo o dramskem delu »Spletke in ljubezen«, ki ga je uprizorilo Stalno slovensko gledališče iz Trsta, David Jerlerčič pa piše o drami Riharda Tretjega.

Izšla je nova številka revije Pastirček

V goriški tiskarni Budin so v teh dneh dostikali 7., predzadnjo letošnjo številko otroške revije Pastirček. Uredništvo je jedro prispevkov uglasilo na bližnjo Veliko noč oziroma pomlad. Tako revija na uvodnem mestu objavlja pesem Ljubke Šorli »Velika noč«. Za prvo stopnjo je na veroučni strani zapis o tem, kako je Jezus pomagal svojemu očetu.

Mariza Perat v zanimivi tehniki intervjuja predstavlja bralcem svetega Jurija, morda najbolj znanega spomladanskega svetnika, saj cela vrsta pregovorov in ljudskih običajev pravi, da je bilo praznovanje nove pomladi v dneh okrog svetega Jurija, ki ga v naših krajih obhajamo 24. aprila. Za starejšo stopnjo je primeren in poučen prikaz poklicev v Palestini v Jezusovem času. Ob lepih ilustracijah je objavljeno kratko pojasnilo ter citat iz evangelija, tako da lahko bralci sami preberejo tista poglavja, kjer je najbolj značilno opisan poklic. Sledi kratka črtica Berte Golob o vtisih ob češčenju božjega groba na veliki petek ter velikonočna pesem Viktorja Levovnika.

Pater Miran Plohl je tudi za to številko Pa-

stirčka pripravil novo igrice za male ljubitelje rokohitrskih spretnosti, sledi pesem Zore Saksida »Domišljavi petelinček«.

Draga Lupinc vabi bralce Pastirčka, naj sodelujejo pri letošnjem nagradnem tekmovanju za bralno značko. Pastirček pa razpisuje nagradni natečaj za naslovno stran revije za naslednjo leto. Izdelki, pravi uredništvo, naj bodo barvni in naj imajo na vidnem mestu naslov revije in letnik. Na hrbtni strani risbe pa naj udeleženci navedejo ime in priimek ter razred in šolo, ki jo obiskujejo.

Mariza Perat je napisala tudi pravljico o prebujajočem se življenju na stari bukvi, Zora Saksida pa basen o dvoboju med medvedkom in lisico, ki je izzivala močnejšega kosmatinka in bila poražena. Pastirček tudi tokrat objavlja krajši zapis o skavtskem življenju in še več pesmi in ugank. Zelo bogate so strani, namenjene pisom malih bralcev, ki objavljajo številne spise in poročila o šolskem življenju.

Učitelj Ivan Bolčina je uglasbil pesem Tonea Pavčka »Prvoaprilski«. Enoglasna skladba bo primerna zlasti za manjše šolske pevske zborove.

»Naši razgledi« tudi tokrat zanimivi

Najnovejša številka Naših razgledov, štiri-najstodnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja, ki izhaja v Ljubljani, vsebuje vrsto člankov, zapisov in razmišljanj o najnovejših političnih dogajanjih v Sloveniji.

Uvodni članek je gospodarskega značaja. Emil Milan Pintar piše o koncu realsocialističnega mi-

ta osvobajanja dela. Avtor sega v zgodovino filozofije pri opisu nekdanjega in razlagi sedanjega odnosa do dela. Od vseh elementov družbene ekonomije, je prav trg delovne sile najbolj zapleten in občutljiv. V socializmu se začne pojmovati delo kot največji privilegij. Delo to

dalje na 7. strani

Naši razgledi...

■ nadaljevanje s G. strani

rej ni ekonomska, ampak politična kategorija, kar pomeni, da je na razpolago kot nagrada za politično opredelitev. To pa seveda vodi v de-ekonomizacijo dela in produkcijska učinkovitost začne znatno pešati. Pinter izraža prepričanje, da tržna ekonomija ni mogoča, dokler družba ne bo znala razviti tudi trga dela in znanja, ne pa samo politične opredeljenosti.

Slovenija mora izoblikovati svoj lastni trg in ga ščititi pred ostalo Jugoslavijo. To ne pomeni, da se mora zapreti, razlaga še avtor, ampak da mora postaviti svoja pravila o zaposlovanju v Sloveniji, o pogojih bivanja, o socialni politiki, o nujnem znanju slovenskega jezika na nekaterih delovnih mestih in podobno.

V zadnji številki Naših razgledov je mogoče prebrati tudi odlomek iz eseja Boštjana Zupančiča o tem, kaj Slovencem preprečuje, da bi se enakopravno vključili v Evropo. Avtor trdi, da je največja nevarnost za Slovenijo pri vstopu v Evropo njeno podcenjevanje lastne zgodovinskeosti. Huda ovira k vstopu v zahodni svet pa je tudi psihološka in moralna zanemarjenost zadnjih 40 let. Ljudje so se namreč vdali v to, da je tudi njihov osebni svetovni nazor stvar kolektivnega dogovora in so torej dovolili kolektivni konformizem. Zupančič kritizira tudi negativno selekcijo zadnjih 40 let, ki je povzročila v družbi nespamet, neprofesionalnost, amaterstvo in diletantstvo.

Ne obetajmo si uspehov, če bomo iz nacionalističnih razlogov silili v skupnost, zaključuje avtor in pristavlja, da je velika ovira za presežanje vseh zamejenosti Slovencev iz matice po eni strani napuh v odnosu do prebivalcev južnih predelov Jugoslavije, po drugi strani pa ponižnost v odnosu do Severa.

H J

Nova številka letošnjega Ognjišča

Z zamudo smo vzeli v roke tretjo številko letošnjega Ognjišča. Na prvi strani je izpovedna lirika Srečka Kosovela »Ecce Homo«, ki spremlja prekrasno sliko sončnega zahoda s križem v ospredju.

Pismo meseca je posvečeno prijateljstvu med fantom in dekletom. Avtorica obuja svoje mladostniške spomine, ko je imela poleg fanta še zelo dobrega prijatelja, ki ji je, po njenih današnjih besedah, zelo obogatil življenje. Gost meseca je predsednik Zveze slovenske kmečke mladine in podpredsednik Slovenske kmečke zveze Marjan Podobnik. V intervjuju s Francetom Boletom govori o svojem življenju, o kmetijstvu in o sedanjem političnem trenutku v Sloveniji. Dejal je med drugim, da je treba vzpostaviti tak sistem, da bo delavec dovolj zaslužil za svoje življenje na delovnem mestu, kmet pa na kmetiji: treba je torej ustvariti dovolj velike kmetije, ki bi bile bolj donosne in bi lahko preživljale ljudi.

Mladinski verski tabor je posvečen duhovniku in družbeno-političnemu delavcu Janezu Evangelistu Kreku, ki se je v svojih prizadevanjih za pomoč slovenskemu delavstvu in kmetom ravnal po načelih evangelija.

Nato srečamo priljubljeno rubriko »Kako sva se spoznala«, v kateri sodelujejo bralci s svojimi pismi.

Doktor Jožko Šavli nam posreduje zanimivosti iz časov Karantanije; v rubriki »Naši preizkušani bratje« pa je zapis razgovora, ki ga je imel oče urednik z gospo, ki je kmalu po rojstvu oslepela.

Priloga je v celoti posvečena slovenski manjšini na Goriškem. Opremljena je s slikami, ki prikazujejo najpomembnejše stavbe za slovensko kulturno, versko in javno življenje.

Ob godu svetega Frančiška Saleškega, zavetnika katoliških pisateljev in publicistov, so se sodelavci verskega tiska pogovarjali o svojih nalogah pri moralni prenovi slovenskega naroda. O tem večeru je zapis v rubriki »Srečanja«.

Sportne strani so posvečene akrobatskemu smučanju, medtem ko je v rubriki »Popevka« razgovor s priznanim pevko Simono Weiss. V zadnji rubriki »Sprehod skozi glasbeno zakladnico« nam doktor Edo Škulj prdestavlja enega izmed največjih glasbenikov vseh časov, Johanna Sebastiana Bacha.

—O—

BUSH O JUDIH

Na trgu pred stekleno palačo v New Yorku se je te dni zbralo 120 tisoč ljudi, ki so manifestirali za svobodno izseljevanje Judov iz Sovjetske zveze ter proti antisemitizmu. Spregovoril je tudi namestnik zunanjskega ministra, ki je prebral poziv ameriškega predsednika Busha. Ta se je obrnil na sovjetske oblasti in jih pozval, naj odločno nastopijo proti prebujajočim se pojavom antisemitizma, nestrpnosti, fanatizma in žalitev proti Judom.

NASILJE V PERUJU

V Peruju se nadaljujejo ustrahovalne akcije levičarskih gverilcev skupine Sendero luminoso, ki hočejo preprečiti nedeljske predsedniške volitve. Iz številnih krajev poročajo o umorih in nasilju. 250 kilometrov od Lime so gverilci napadli vas San Antonio, da bi umorili krajevne veljake. Kmetje pa so se uprli s puškami in rožji. Spopad je terjal življenje 12 domačinov in sedmih gverilcev.

CORRADO BELCI

Ova nasprotujoča si strahova

Prevedel D. L.

4.

Rekel mi je, da občuduje pogum Krščanske demokracije in njenih mladih voditeljev, a da nikakor ne more vzeti v poštev tega predloga. Čutil sem, da je pri tem imela svojo težo tudi razlika v letih, vendar je Agneletto tako govoril, kot da se nova stran zgodovine, ki sem mu jo skušal obrazložiti, ne bi mogla odpreti niti za časa moje generacije. Če bi kak Slovenec kandidiral na skupni listi z demokristjani, se pravi na listi vodilne stranke tržaških Italijanov, bi za slovenske demokrate pomenilo darovati vse glasove komunistični partiji, s čimer bi bilo tudi konec Slovenske demokratske zveze. Šlo je za iste misleke in za enako modrovanje kot pri Bartoliju, le da je prihajalo z druge strani; takšna so bila tudi Bartolijeva predvidevanja. Skušal sem zelo vljudno zavrniti njegova izvajanja, pri čemer sem zlasti ugotavljal, da mi, z razliko od levece ne moremo združiti Italijanov in Slovencev. Agneletto mi je odgovoril, da je to drugo vprašanje, da gre za različno tradicijo, za različno pojmovanje zgodovine v naših krajih. Blokirani smo od svojih vo-

lilnih zborov, je pristavil slovenski prvak (prav isto je trdil Bartoli) in vsi smo si'no občutljivi za narodnostne probleme. Zaželel je, da bi naš pogum omogočil v prihodnosti boljše odnose med obema narodoma, a je pristavil, da mora potrditi svoje odklonilno stališče do predloga.

Ko sem nato skušal načeti praktična vprašanja, kot je n.pr. vprašanje, komu naj bi pripadal župan, kako naj bi bila sestavljena lista in podobno, nisem dosegel ničesar, razen da sem podaljšal srečanje. Šlo je za resnično načelno odklanjanje in sem tudi razumel, da je pri celotnem obnašanju gosta nekaj paternalističnega razumevanja za moj mladostni zagon. Velika vljudnost gosta je le delno zmanjšala moje politično razočaranje in grenko ugotovitev, da je še daleč čas, ko se bo lahko začel, vsaj na politični ravni, dialog med italijanskimi katoličani in slovenskimi demokratski-katoličani.

Izid takratnih volitev (6. novembra leta 1960) je potrdil moja predvidevanja: enotna lista, ki so jo sestavljali kandidati KPI, Neodvisne socialistične zveze in Slovenske demokratske zveze, je prejela 1.989

glasov in večino svetovalskih mest, Krščanska demokracija sama pa 1.084 glasov in manišino (štiri svetovalce op. ur.). Volilni, a ne tudi politični uspeh je predstavljal seveda slabo tolažbo. V prepričanju, da je treba skrbeti za zorenje razmer, je tainikovo poročilo na kongresu Krščanske demokracije leta 1961 odločno podčrtalo važnost manjšinskega vprašanja. Po resnem delu poslanca Sciolisa, človeka, ki mu prav gotovo nisi mogel očitati »filosofanstvo«, je parlament odobril zakon za organsko ureditev šol s slovenskim učnim jezikom. To je omogočilo, da se je celotna zadeva lahko obravnavala v drugačni, naprednejši luči, kar je predstavljalo korak naprej, ki se je že naredil ali ki ga je še treba narediti. Morda smo si tedaj domisljali, da moramo nekoliko prevzgojiti nasprotujoča si nacionalizma, vendar drži, da je bilo v nas tudi veliko dobre vere in navdušenja, saj smo si delali utvare, da bomo obrnili strani zgodovine, pozabljajoč, da se obračalo s časom, ki je silno različen od človekovih želja. »Krščanska demokracija se ne more strinjati — je bilo rečeno v omenjenem poročilu — s političnim tolmačenjem in z miselnostjo tistih, ki menijo, da miroljubno sožitje med veliko italijansko večino in slovensko manišino ogroža življenje v naših krajih... Na razvoj odnosov med obema državama in obema narodnima skupnostima je treba v perspektivi gledati pozitivno ter poskrbeti za takšno ureditev (manjšinskega vprašanja

Novice

KOHL O PARITETI

Nemški kancler Kohl je v Bonnu dejal, da zaenkrat še niso določili paritete med vzhodno in zahodnonemško marko. Dokončna beseda bo padla šele po pogajanjih z novo vzhodnonemško vlado. Kohl pa namerava vztrajati pri predlogu, po katerem naj bi veljala popolna pariteta pri menjavi za prvih dva tisoč vzhodnonemških mark. Zahodnonemška osrednja banka je predlagala, naj bi menjavali dve vzhodnonemški za eno zahodnonemško marko.

Predsednik vzhodnonemške socialnodemokratske stranke Boehme je odstopil zaradi obtožb, po katerih naj bi imel stike z bivšo vzhodnonemško tajno policijo. Boehme je sicer zanikal obtožbe, vendar se je začasno umaknil iz političnega življenja.

NOVI STRANKI V BEOGRADU

V Beogradu so ustanovili dve novi politični stranki: demokratični forum in Srbsko socialno-demokratsko zvezo. Demokratični forum povezuje predvsem beograjske izobražence, ki zahtevajo svobodne volitve, svobodo tiska, tržno gospodarstvo in reševanje nacionalnih konfliktov na Kosovu z dialogom. Socialno-demokratska zveza pa se predstavlja kot srbska sekcija skupne jugoslovanske socialdemokratske stranke, ki bo uradno ustanovljena v soboto, 7. t.m., v Zagrebu in bo prva opozicijska stranka, ki želi imeti vsejugoslovanski značaj.

HUDI NEREDI V LONDONU

Več kot sto ranjencev, 300 priprtih manifestantov in ogromna gmotna škoda. To je obračun hudih manifestacij v Londonu proti novemu občinskemu davku »Poll Tax«, ki je postal veljaven 1. t.m. Dne 31. marca se je v kensingtonskih vrtovih zbralo 40 tisoč ljudi, ki so mirno šli v sprevedu do trga Trafalgar, tam pa se je nekaj sto mladih usmerilo proti sedežu ministrskega predsedstva. Policija jih je razgnala s pendreki, to pa je bil začetek hudih spopadov, ki so zajeli po eni strani 3500 razboritih manifestantov, na drugi pa kakih dva tisoč policistov. Manifestanti so uničili izložbe številnih znanih trgovin v mestnem središču, ki so jih tudi zažgali, kot so zažgali tudi vrsto avtomobilov in policijskih vozil.

NISO SODELOVALI S TAJNO POLICIJO

V Vzhodnem Berlinu so uradno sporočili, da predsedniki treh največjih strank — De Maiziere za krščanske demokrate, Böhme za socialne demokrate in Gisy za bivšo partijo — nikoli niso sodelovali z nekdanjo državno tajno varnostno službo. Böhme je zaradi obtožb odstopil, zahteval in dosegel pa je tudi vpogled v mapo, ki jo je o njem vodila politična policija.

Z uradno izjavo o nedolžnosti treh politikov bi morale pasti nekatere ovire, ki so preprečevale sproščena pogajanja za sestavo nove vlade.

JUŽNOTIROLSKI STRELCI

V Bocnu je bil te dni letni občni zbor Južnotirolskih strelcev. Za glavnega poveljnika je bil potrjen Pius Leitner, ki pripada Južnotirolski ljudski stranki. Tudi ne mestnika poveljnika sta bila potrjena. Zbor Schütznow je med drugimi pozdravil predsednik bocenske pokrajine Durnwalder, ki je branil posebni deželni statut, o katerem je dejal, da sicer še ni povsem izpolnjen, vendar nudi široko avtonomijo. Vsekakor je treba zajamčiti vse obljubljene pravice preden lahko Avstrija prizna Italiji, da je ta izpolnila obveznosti do nemške manjšine. Častni poveljnik strelcev, bivši senator Mitterdorfer, je imel optimističen nastop in je podčrtal, da je čas asimilacije dokončno minil.

ATENTAT NA POLJSKEGA DIPLOMATA

V Libanonu so dne 30.3. neznanci streljali proti avtomobilu, v katerem sta se peljala trgovinski ataše pri poljskem veleposlanstvu Bugdan Zbigni in njegova žena. Diplomata je bil pri atentatu hudo ranjen. Odgovornosti za napad je prevzela islamska skupina Jihad. Ta je začela pred dvema tednoma groziti vsem, ki sodelujejo pri selitvi sovjetskih Judov v Izrael, ker jih tamkajšnje oblasti naseljujejo na zasedenih palestinskih ozemljih. Madžarska letalska družba Malev je že odpovedala nadaljnje prevažanje sovjetskih Judov.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

op. ur.), ki bo na eni strani odpravila to, kar je zgodovinsko neustrezno in pomanjkljivo ter vzbuja predvsem nezaupanje, na drugi strani pa bo odpravila stalne zahteve in nacionalistične pritiske, ki so v mnogočem še osvajaalne narave. Poročilo je izmenoma udarjalo na obe strani, a je na koncu poudarjalo, da mora Krščanska demokracija postaviti v drugačno luč vprašanje odnosov med obema narodnostnima skupnostima, kar naj »priča, kako krščanstvo in demokratična metoda omogočata, da se odnos sožitja tudi med različnimi jezikovnimi skupnostmi lahko uredi na človeški in globoko krščanski način«.

Ko se je kasneje raztegnila na Trst veljavnost »zakona Scelba«, ki je v občinah z več kot 5 tisoč prebivalci uvedel proporcionalni volilni sistem, in je nastala leva sredina, je prišlo tudi do prvega primera sodelovanja med Italijani in Slovenci. Vsaka stranka se je namreč lahko predstavila na volitvah s svojo listo, leva sredina, ki je v Trstu že obsegala tudi Slovensko skupnost, pa je omogočila nastanek jezikovno mešane koalicije in je bil za župana v Devinu - Nabrežini izvoljen slovenski predstavnik Dragomir Legiša. Sporazum je v resnici temeljil na dveh temeljnih točkah: na obvezi, da bo sredi mandata prišlo do preverjanja, kar je v bistvu pomenilo izvolitev krščanskodemokratskega župana v drugi polovici mandata, z italijanske strani pa na obvezi, da se bo naredilo konec »narodnostnim« naseljevanjem v občini Devin Nabrežina. Šlo je za v prejšnjih le-

tih predvideno gradnjo naselij za istrske begunce v tistem ozkem in narodnostno nevarnem pasu, ki je povezoval Trst z Italijo. Drugačna narodnostna sestava tega pasu, ki je za časa mirovne pogodbe bila predmet tolikšnih teoretičnih razprav, bi utegnila postati usodna za pripadnost Trsta Italiji. Po drugi strani je izgradnja Ribiškega naselja in Naselja sv. Mavra pri Sesljanu že močno spremenila narodnostno ravnotežje v občini, tako da je italijanska stran prav lahko pristala na obvezo, da se preneha z izvajanjem programa naselitvenih gradenj. Politično sodelovanje med Italijani in Slovenci v občini se je izkazalo mnogo bolj pozitivno, kot se je predvidevalo, saj so prav predstavniki istrskih beguncev svetovali, naj Legiša (slovenski župan) ostane na svojem mestu. Vprašanje »štafete« ni postalo nikdar predmet razprave in je italijansko-slovenska leva sredina trajala do leta 1970 ter je bila nato obnovljena in je ostala na oblasti do 1975. leta.

Toda kdor je zares mislil, da se je začelo »novo zgodovinsko obdobje« med Italijani in Slovenci, se je bridko zmotil, kajti v Trstu je nastal nov spopad. Šlo je za dogodek, ki je prešel v zgodovino mesta kot »Hreščakov primer«. Po razpustitvi politične formacije, ki se je sklicevala na tiotvstvo (Neodvisna socialistična zveza, ki je izhajala iz stare Slovensko-italijanske antifašistične unije), je nekaj slovenskih predstavnikov te skupine vstopilo v Italijansko socialistično stranko. Levosredinsko

zaveznitvo, ki je vodilo tržaško občino, je nudilo socialistom priložnost, da so svoje ga svetovalca Dušana Hreščaka določili za odbornika v mestni upravi. Vstop Slovenca v tržaški občinski odbor so nacionalistični krogi, z velikim odmevom v dnevniku »Il Piccolo«, predstavili kot pravi pravcati vdor sovražnika v edino italijansko trdnjavo, v katero dotlej še nihče ni imel dostopa. Nastal je hud odpor, katerega namen je bil nahujskati tudi mnoge ljudi v dobri veri, ki pa so bili dovzetni za govorice o najbolj temačni prihodnosti Trsta. Mnogi so tedaj govorili o nekakšnih tajnih sporazumih, po katerih bi Trst izročili Jugoslaviji po 10 ali 50 letih (doba je bila odvisna od stopnje pesimizma). Vstop Slovenca v občinski odbor je predstavljale majhen znak tega satanskega tajnega sporazuma. V bolj inteligentnih desničarskih krogih ni prihajalo do izraza načelno nasprotovanje prisotnosti Slovenca v občinskem odboru, temveč so se ti krogi sklicevali na Hreščakovo preteklost, češ da je bil svoj čas glavni urednik Primorskega dnevnika, o katerem je bilo znano, da uživa podporo onkraj meje. Lega nazionale je dala pobudo za zbiranje podpisov. Zbrala jih je 52 tisoč. Ozračje v Trstu je bilo silno napeto, sam škof, msgr. Santin je izrecno obsodil voditelje Krščanske demokracije s člankom v tedniku »Vita nuova«, ki sicer ni bil podpisan, a si kljub temu prav lahko prepoznal njegovega avtorja.

(Dalje)